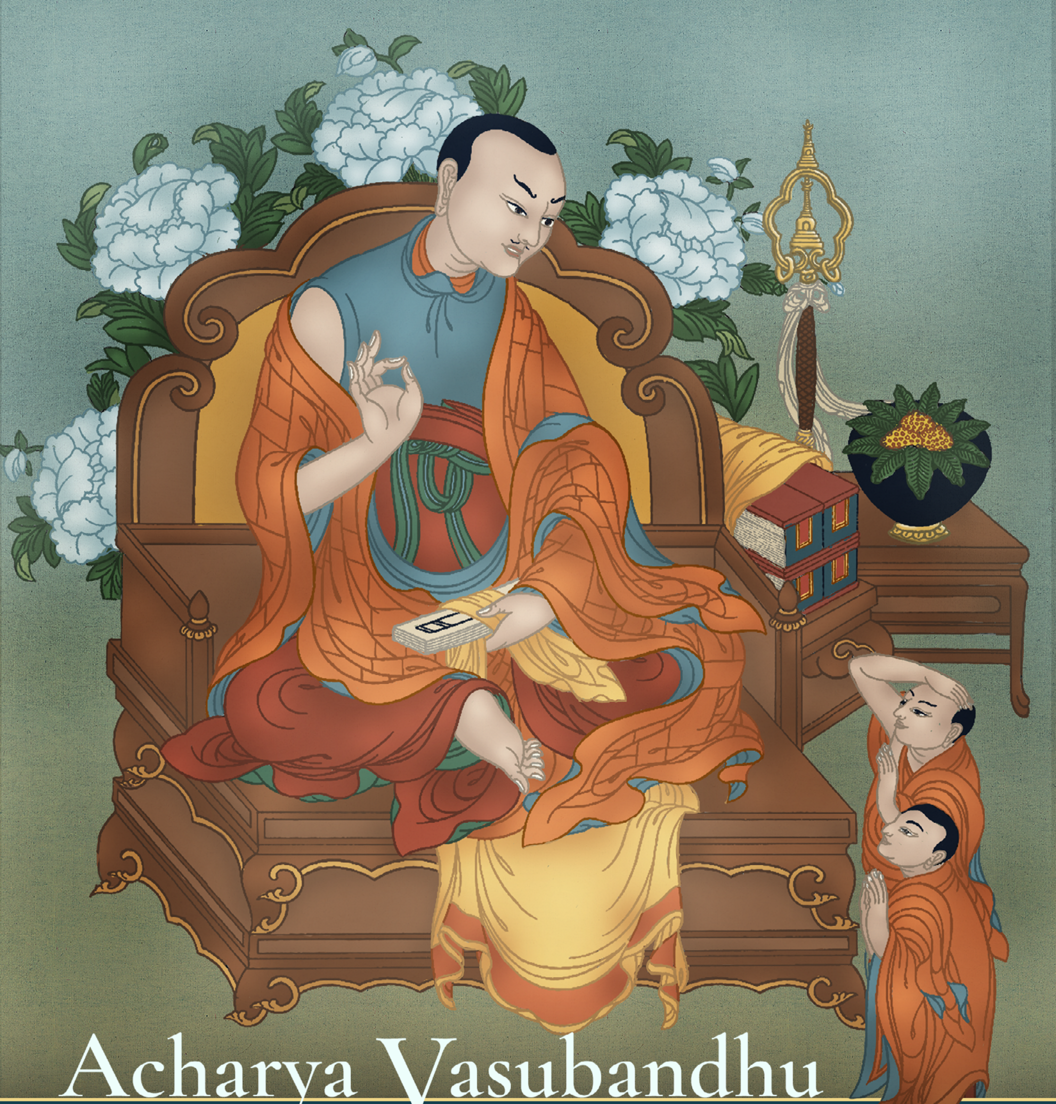

Acharya Vasubandhu

Los treinta versos

Traducido por Angélica Medaglia, Margaret Mora y Altaír Peredo

སུམ་ཅུ་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ།

Los treinta versos

Acharya Vasubandhu

Traducido por
Angélica Medaglia, Margaret Mora y Altaír Peredo

DHARMA EBOOKS

རྒྱ་གར་སྐད་དུ། ཏྲིང་ཤི་ཀ་ཀཱ་རི་ཀཱ།
བོད་སྐད་དུ། སུམ་ཅུ་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ།

En sánscrito: Triṃśikākārikā
En tibetano: sum cu pa'i tshig le'ur byas pa
En español: Los treinta versos

འཇམ་དཔལ་གཞོན་ནུར་གྱུར་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །

Me postro ante el joven Manjushri.

(1) བདག་དང་ཆོས་སུ་ཉེར་འདོགས་པ། །སྣ་ཚོགས་དག་ནི་གང་བྱུང་བ། །
དེ་ནི་རྣམ་པར་ཤེས་པར་གྱུར། །གྱུར་པ་དེ་ཡང་རྣམ་གསུམ་སྟེ། །

Todo aquello que ocurre de varias maneras
y llamamos el yo o los fenómenos
son cambios en la conciencia.
Estos cambios son de tres tipos.

(2) རྣམ་པར་སྨིན་དང་ངར་སེམས་དང་། །ཡུལ་ལ་རྣམ་པར་རིག་པའོ། །
དེ་ལ་ཀུན་གཞི་རྣམ་ཤེས་ནི། །རྣམ་སྨིན་ས་བོན་ཐམས་ཅད་པ། །

Maduración, mente egoísta,
y cognición de un objeto.
De ellos, la conciencia base,
que contiene todas las semillas, es la maduración.

(3) དེ་ནི་ལེན་པ་དག་དང་གནས། །རྣམ་པར་རིག་པ་མི་རིག་པ། །
རྟག་ཏུ་རེག་དང་ཡིད་བྱེད་དང་། །རིག་དང་འདུ་ཤེས་སེམས་པར་ལྡན། །

Es la cognición no reconocida
del aferramiento y del soporte.
Está siempre asociada con el contacto, la atención,
la sensación, la percepción y la volición.

(4) དེ་ལ་ཚོར་བ་བཏང་སྙོམས་ཏེ། །དེ་ནི་མ་བསྒྲིབས་ལུང་མ་བསྟན། །
རེག་ལ་སོགས་པའང་དེ་བཞིན་ནོ། །དེ་ནི་རྒྱུན་འབབ་ཆུ་བོ་བཞིན། །

En esta, la sensación es neutral.
Es indeterminada y no oscurecida,
al igual que el contacto y demás.
Fluye como la corriente de un río.

(5) དགྲ་བཅོམ་ཉིད་ན་དེ་ལྡོག་གོ། །དེ་ལ་གནས་ཏེ་རབ་འབྱུང་ཞིང་། །
དེ་ལ་དམིགས་པ་ཡིད་ཅེས་བྱ། །རྣམ་ཤེས་ང་རྒྱལ་སེམས་བདག་ཉིད་ཅན། །

Cesa al llegar al estado de arhat.
De ellos, se dice que es aquella
que surge de la base y en ella se enfoca.
Es en sí misma la conciencia de la mente egoísta.

(6) བསྒྲིབས་ལ་ལུང་དུ་མ་བསྟན་པའི། །ཉོན་མོངས་བཞི་དང་རྟག་ཏུ་འགྲོགས། །
བདག་ཏུ་ལྟ་དང་བདག་ཏུ་རྨོངས། །བདག་རྒྱལ་བདག་ཆགས་འདུ་ཤེས་པ། །

Siempre va de la mano con
cuatro aflicciones indeterminadas oscurecidas:
la visión autocentrada, la ilusión de un yo,
el egocentrismo y el aferramiento al yo.

(7) གང་དུ་སྐྱེས་པ་དེའིའོ་གཞན། །རེག་སོགས་ཀྱང་དེ་དགྲ་བཅོམ་མེད། །
འགོག་པའི་སྙོམས་པར་འཇུག་ལ་མེད། །འཇིག་རྟེན་འདས་པའི་ལམ་ནའང་མེད། །

Están allí, doquiera que se nazca. Los otros,
el contacto y demás, no los hay en el estado de arhat.
Tampoco los hay en la absorción de la cesación,
ni en los caminos supramundanos.

(8) འདི་ནི་འགྱུར་བ་གཉིས་པའོ། །གསུམ་པ་ཡུལ་རྣམ་དྲུག་པོ་ལ། །
དམིགས་པ་གང་ཡིན་དེ་དག་སྟེ། །དགེ་དང་མི་དགེ་གཉི་ག་མིན། །

Este es el segundo tipo de cambio.
El tercero es cualquier manera
de enfocarse en los seis tipos de objetos,
ya sean virtuosos, no virtuosos o ninguno.

(9) ཀུན་ཏུ་འགྲོ་དང་བྱེ་བྲག་ངེས། །སེམས་ལས་བྱུང་བ་དགེ་བ་དང་། །
དེ་བཞིན་ཉོན་མོངས་ཉེ་ཉོན་མོངས། །ཚོར་བ་གསུམ་དང་དེ་མཚུངས་ལྡན། །

Está acompañado de los omnipresentes,
los determinantes, los factores mentales virtuosos,
las aflicciones, las aflicciones secundarias
y las tres sensaciones.

(10) དང་པོའི་རེག་ལ་སོགས་པ་དང་། །འདུན་མོས་དྲན་དང་བཅས་པ་དང་། །
ཏིང་ངེ་འཛིན་བློ་བྱེ་བྲག་ངེས། །དད་དང་ངོ་ཚ་ཁྲེལ་ཡོད་དང་། །

Primero son el contacto y los demás.
La aspiración, la convicción, la atención plena,
el samadhi y el prajña son determinantes.
La fe, la vergüenza y la decencia;

(11) མ་ཆགས་ལ་སོགས་གསུམ་བརྩོན་འགྲུས། །ཤིན་ཏུ་སྦྱངས་དང་བག་ཡོད་བཅས། །
རྣམ་མི་འཚེ་དགེ་ཉོན་མོངས་ནི། །འདོད་ཆགས་ཁོང་ཁྲོ་གཏི་མུག་དང་། །

las tres, ausencia de apego y demás; diligencia,
resiliencia, junto con cautela
y la ausencia de malicia comprenden las virtudes.
Las aflicciones son: apego, enojo, opacidad mental,

(12) ང་རྒྱལ་ལྟ་བ་ཐེ་ཚོམ་མོ། །ཁྲོ་དང་ཁོན་དུ་འཛིན་པ་དང་། །
འཆབ་དང་འཚིག་དང་ཕྲག་དོག་དང་། །སེར་སྣ་དང་ནི་སྒྱུར་བཅས་དང་། །

orgullo, visiones [erróneas] y dudas.
Agresión, resentimiento,
disimulo, malevolencia, envidia,
mezquindad, en conjunto con el engaño,

(13) གཡོ་རྒྱགས་རྣམ་འཚེ་ངོ་ཚ་མེད། །ཁྲེལ་མེད་རྨུགས་དང་རྒོད་པ་དང་། །
མ་དད་པ་དང་ལེ་ལོ་དང་། །བག་མེད་པ་དང་བརྗེད་ངས་དང་། །

impostura, vanidad, malicia,
falta de vergüenza, indecencia, sopor,
agitación, ausencia de fe, pereza
descuido, olvido,

(14) རྣམ་གཡེང་ཤེས་བཞིན་མ་ཡིན་དང་། །འགྱོད་དང་གཉིད་ཀྱང་དེ་བཞིན་ཏེ། །
རྟོག་པ་དང་ནི་དཔྱོད་པ་དང་། །ཉེ་བའི་ཉོན་མོངས་གཉིས་རྣམ་གཉིས། །

distracción, ausencia de vigilancia
y los dos pares bilaterales:* arrepentimiento,
dormir, considerar y examinar
son las aflicciones secundarias.

(15) ལྔ་རྣམས་རྩ་བའི་རྣམ་ཤེས་ལས། །ཇི་ལྟའི་རྐྱེན་ལས་འབྱུང་བ་ནི། །
རྣམ་ཤེས་ལྷན་ཅིག་གམ་མ་ཡིན། །ཆུ་ལ་རླབས་རྣམས་ཇི་བཞིན་ནོ། །

Las cinco conciencias surgen de la conciencia raíz
según las distintas condiciones,
y pueden aparecer juntas o no,
como ondas en el agua.

(16) ཡིད་ཀྱི་རྣམ་ཤེས་འབྱུང་བ་ནི། །རྟག་ཏུའོ་འདུ་ཤེས་མེད་པ་དང་། །
སྙོམས་པར་འཇུག་པ་རྣམ་གཉིས་དང་། །སེམས་མེད་གཉིད་དང་བརྒྱལ་མ་གཏོགས། །

La conciencia mental surge
siempre excepto en Sin conciencia,†

* Bilaterales porque pueden ser virtuosos o no virtuosos.

† Tipo de renacimiento en el mundo de la forma donde renacen los meditadores del «Samadhi sin conciencia» (un estado profundo de absorción meditativa donde cesa el movimiento de la mente y los factores mentales).

las dos absorciones,
el dormir inconsciente y el desmayo.

(17) རྣམ་པར་ཤེས་པར་གྱུར་པ་འདི། །རྣམ་རྟོག་ཡིན་ཏེ་དེ་ཡིས་གང་། །
རྣམ་བརྟགས་དེ་མེད་དེས་ན་འདི། །ཐམས་ཅད་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ། །
El cambio de conciencia
es pensamiento, y lo que sea que este imagine
no existe, por ello
todo es mera cognición.

(18) རྣམ་ཤེས་ས་བོན་ཐམས་ཅད་པ། །ཕན་ཚུན་དག་གི་དབང་གིས་ན། །
དེ་ལྟ་དེ་ལྟར་འགྱུར་བར་འགྲོ། །དེས་ན་རྣམ་རྟོག་དེ་དེ་སྐྱེ། །
La conciencia con todas las semillas
cambia de esta o aquella manera
por mutua influencia, y así
este o aquel pensamiento surge.

(19) ལས་ཀྱི་བག་ཆགས་འཛིན་གཉིས་ཀྱི། །བག་ཆགས་བཅས་པས་སྔ་མ་ཡིས། །
རྣམ་པར་སྨིན་པ་ཟད་ནས་གཞན། །རྣམ་སྨིན་སྐྱེད་པ་དེ་ཡིན་ནོ། །
Cuando se consuma la maduración,
las tendencias kármicas y

las tendencias de las dos aprehensiones anteriores
producen otra maduración.

(20) རྣམ་པར་རྟོག་པ་གང་གང་གིས། །དངོས་པོ་གང་གང་རྣམ་བརྟགས་པ། །
དེ་ཉིད་ཀུན་ཏུ་བརྟགས་པ་ཡི། །ངོ་བོ་ཉིད་མེད་དེ་མེད་དོ། །

Cualquier objeto que sea concebido
por cualquier pensamiento
es imaginario
y su esencia misma es inexistente.

(21) གཞན་གྱི་དབང་གི་ངོ་བོ་ཉིད། །རྣམ་རྟོག་ཡིན་ཏེ་རྐྱེན་ལས་བྱུང་། །
གྲུབ་ནི་དེ་ལ་སྔ་མ་པོ། །རྟག་ཏུ་མེད་པར་གྱུར་པ་གང་། །

La naturaleza dependiente es
el pensamiento y procede de condiciones.
Cuando está siempre libre de lo anterior,
es la perfecta.

(22) དེ་ཕྱིར་དེ་ཉིད་གཞན་དབང་ལས། །གཞན་མིན་གཞན་མ་ཡིན་པའང་མིན། །
མི་རྟག་པ་སོགས་བཞིན་དུ་བརྗོད། །དེ་མ་མཐོང་བར་དེ་མི་མཐོང་། །

Así, esta misma no es diferente
de la naturaleza dependiente y tampoco no diferente;

tal como se ha descrito con la transitoriedad y demás.
Si esta no se percibe, aquella permanece imperceptible.

(23) ངོ་བོ་ཉིད་ནི་རྣམ་གསུམ་གྱིས། །ངོ་བོ་ཉིད་མེད་རྣམ་གསུམ་ལ། །
དགོངས་ནས་ཆོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི། །ངོ་བོ་ཉིད་མེད་བསྟན་པ་ཡིན། །

Con tal intención de enseñar que las tres naturalezas
son las tres que carecen de esencia,
enseñó la ausencia de esencia
de todo fenómeno.

(24) དང་པོ་པ་ནི་མཚན་ཉིད་ཀྱི། །ངོ་བོ་ཉིད་མེད་གཞན་པ་ཡང་། །
དེ་ནི་རང་ཉིད་མི་འབྱུང་བས། །ངོ་བོ་ཉིད་མེད་གཞན་ཡིན་ནོ། །

Por sus características la primera
carece de esencia.
Y la siguiente, no surge por sí misma,
de modo que es otra ausencia de naturaleza.

(25) ཆོས་ཀྱི་དོན་གྱི་དམ་པའང་དེ། །འདི་ལྟར་དེ་བཞིན་ཉིད་ཀྱང་དེ། །
དུས་རྣམས་ཀུན་ནའང་དེ་བཞིན་ཉིད། །དེ་ཉིད་རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ། །

Es la realidad última de los dharmas,
igualmente, es la talidad.

Siendo así en todo momento,
es solo cognición en sí.

(26) ཇི་སྲིད་རྣམ་རིག་ཙམ་ཉིད་ལ། །རྣམ་པར་ཤེས་པ་མི་གནས་པ། །
འཛིན་པ་གཉིས་ཀྱི་བག་ལ་ཉལ། །དེ་ཉིད་རྣམ་པར་མི་ལྡོག་གོ། །

Hasta que la conciencia no perdure
meramente en su cognición propia,
las predisposiciones a la
aprehensión dual no se detendrán.

(27) འདི་དག་རྣམ་རིག་ཙམ་ཉིད་ཅེས། །དེ་ལྟར་དུ་ནི་དམིགས་ནས་སུ། །
ཅི་ཡང་རུང་སྟེ་མདུན་འཇོག་ན། །དེ་ནི་ཙམ་ལ་མི་གནས་སོ། །

"¡Estos son puramente cognición!"
Al disponer ante ti como foco
ese pensamiento,
dejas de morar solo en eso.

(28) ནམ་ཞིག་ཤེས་པས་དམིགས་པ་རྣམས། །མི་དམིགས་དེ་ཡི་ཚེ་ན་ནི། །
རྣམ་པར་རིག་པ་ཙམ་ལ་གནས། །གཟུང་བ་མེད་པས་དེ་འཛིན་མེད། །

Cuando la conciencia deja de enfocarse en
un objeto, mora en la simple cognición.

Ya que no hay algo que aprehender,
tampoco hay algo que lo aprehenda.

(29) དེ་ནི་སེམས་མེད་མི་དམིགས་པ། །འཇིག་རྟེན་འདས་པའི་ཡེ་ཤེས་མེད། །
གནས་ཀྱང་གཞན་དུ་གྱུར་པ་སྟེ། །གནས་ངན་ལེན་གཉིས་སྤངས་པའོ། །

Es la no mente, sin puntos de referencias;
es sabiduría que trasciende el mundo;
Es la revolución de la base
gracias a la eliminación de las dos negatividades.

(30) དེ་ཉིད་ཟག་པ་མེད་དང་དབྱིངས། །བསམ་གྱིས་མི་ཁྱབ་དགེ་དང་བརྟན། །
དེ་ནི་བདེ་བ་རྣམ་གྲོལ་སྐུ། །ཐུབ་པ་ཆེན་པོའི་ཆོས་ཞེས་བྱ། །

Es por sí mismo el dhatu, inmaculado,
inconceivable, virtuoso y constante;
es el cuerpo dichoso de la liberación.
Se le llama el Dharma del gran Muni.

སུམ་ཅུ་པའི་ཚིག་ལེའུར་བྱས་པ་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་དབྱིག་གཉེན་གྱིས་མཛད་པ་རྫོགས་སོ།། །།
རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཛི་ན་མི་ཏྲ་དང་ཤཱི་ལེན་དྲ་བོ་དྷི་དང་། ཞུ་ཆེན་གྱི་ལོ་ཙཱ་བ་བན་དེ་ཡེ་ཤེས་སྡེས་
བསྒྱུར་ཞིང་ཞུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པའོ།། །།

Esto completa *Los treinta versos* del maestro Vasubandhu. Traducido y finalizado por los abades indios Jinamitra y Śīlendrabodhi y el editor y traductor tibetano, Bande Yeshe De.

Fue traducida al español por Angélica Medaglia, Margaret Mora y Altaír Peredo de acuerdo con la traducción del texto y el comentario de Sthiramati en tibetano; y las traducciones existentes al inglés de Khenpo David Karma Choephel y del Dr. Mattia Salvini.

DHARMA EBOOKS PUBLICATIONS

Esta obra está bajo la protección de la licencia Creative Commons Atribución-NoComercial-SinObraDerivada 4.0 Internacional.

Traducido por Angélica Medaglia, Margaret Mora y Altaír Peredo

Primera edición de eBook: 01. 2022

DHARMAEBOOKS.ORG

Dharma Ebooks is a project of Dharma Treasure, which operates under the editorial guidance of the 17th Gyalwang Karmapa, Ogyen Trinley Dorje. The proprietary rights of Dharma Ebooks belong to Dharma Treasure Corporation.

正 法 寶 藏

Dharma Treasure